

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства



Робоча програма навчальної дисципліни

**Зовнішня політика країн Центрально-Східної та
Південно-Східної Європи**

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____
галузь знань _____ 29 «Міжнародні відносини» _____
(шифр і назва)
спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» _____
(шифр і назва)
освітня програма _____ «Міжнародні відносини та регіональні студії» _____
(шифр і назва)
спеціалізація _____
(шифр і назва)
вид дисципліни _____ за вибором _____
(обов'язкова/ за вибором)
факультет _____ міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу _____

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“30” серпня 2022 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: кандидат історичних наук, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства Опацький Максим Юрійович.

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Протокол від «29» серпня 2022 року № 1

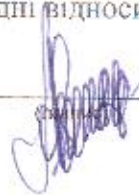
Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства



Анатолій ПАРФІНЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»



Ганна ПАПАСЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “29” серпня 2022 року № 1

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу:



Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА
(прізвище та ініціали)

Вступ

Програма навчальної дисципліни «Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії» підготовки бакалавра спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни «Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи» є надання цілісних уявлень про зовнішньополітичні пріоритети країн, їх участь у світовій політиці, характер взаємин з Україною. Основними завданнями вивчення дисципліни «Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи» є вивчення головних чинників і принципів зовнішньої політики країн регіону, змісту і характеру стосунків з найвпливовішими державами світу та сусідніми країнами та формування навичок визначення зв'язку зовнішньої політики з внутрішніми процесами в країні.

1.2. Основними завданнями курсу є: ознайомити студентів з найбільш характерними напрямками зовнішньої політики країн регіону наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.; визначити сучасні зовнішньополітичні пріоритети країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи; виявлення місця та ролі України в новій системі відносин країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи; отримання навичок аналізу тенденцій і особливостей розвитку міжнародних відносин на регіональному рівні.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей відповідно до ОПП:

1) загальні компетентності:

ЗК1. - Знання та розуміння предметної області спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» та професійної діяльності за фахом.

ЗК2. - Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

2) спеціальні (фахові) компетентності:

СК4. - Знання про природу, джерела та інститути зовнішньої політики держави.

СК8. - Розуміння характеристик розвитку країн та регіонів світу, особливостей та закономірностей глобальних та міжнародних інтеграційних процесів, включаючи процеси європейської та євроатлантичної інтеграції.

1.3. Кількість кредитів – 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	-
Семестр	
5-й	-
Лекції	
32 год.	-
Семінарські заняття	
16 год.	-
Лабораторні заняття	
год.	-
Самостійна робота	
72 год.	-
в тому числі індивідуальні завдання	
-	-

1.6. Заплановані результати навчання.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти програмних результатів навчання відповідно до ОПП:

РН1. - Демонструвати знання, набуті у процесі навчання, щодо природи, еволюції, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також про природу та джерела зовнішньої політики держав і діяльність інших учасників міжнародних відносин.

РН3. - Демонструвати знання про природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН5. - Розуміти процес опису та оцінювання міжнародної ситуації, використання різних джерел інформації про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

РН7. - Збирати, обробляти й упорядковувати великий обсяг інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав.

РН9. - Проводити самостійні дослідження проблем міжнародних відносин із використанням наукових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів.

РН12. - Аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, готувати інформаційні та аналітичні документи, із дотриманням норм та правил їх оформлення.

РН18. - Брати участь у фахових дискусіях із проблем міжнародних відносин, зовнішньої політики та міжнародних комунікацій, поважати опонентів і їхню точку зору.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1.

Центрально-Східна та Південно-Східна Європа як геополітичні регіони

Географічні, історичні, політичні, економічні та культурні межі Центрально-Східної та Південно-Східної Європи. Роль та місце Центрально-Східної та Південно-Східної Європи в міжнародних відносинах. Міжнародні організації в зовнішній політиці регіону. Міждержавні об'єднання в Центрально-Східній та Південно-Східній Європі.

Тема 2.

Особливості зовнішньої політики Польщі в постбіполярний період

Підходи до формування зовнішньої політики Польщі. Особливості стратегічної культури Польщі. Роль та місце Польщі в європейській політиці. Курс Польщі на європейську інтеграцію та особливості його реалізації. Участь Польщі в Європейському Союзі. Розвиток американо-польських відносин у 1990-х – 2000-х рр. Військово-політичне співробітництво між Польщею та США. Інтеграція Республіки Польща до Північноатлантичного Альянсу та участь країни в діяльності НАТО. Торговельно-економічні та політичні відносини Польщі та ФРН.

Тема 3.

Трансформація зовнішньої політики Угорщини в 1990-х – 2000-х рр.

Особливості стратегічної культури Угорщини. Зовнішньополітичний курс Угорщини на європейську інтеграцію та особливості його реалізації. Євроінтеграційні процеси в Угорщині. Роль та місце Угорщини в Європейському Союзі. Етнополітичний фактор та його вплив на процес формування міжнародної політики Угорщини. Стан та перспективи розвитку відносин Угорщини з країнами-сусідами.

Тема 4.

Зовнішньополітичні процеси в Чехії у постсоціалістичний період

Еволюція зовнішньої політики Чехії в 1990-х – 2000-х рр. Зовнішньополітичний курс Чехії на євроінтеграцію. Участь Чехії в Європейському Союзі. Вступ Чехії до Північноатлантичного Альянсу та участь країни в діяльності НАТО. Американо-чеські стосунки та їх специфіка. Особливості двосторонньої взаємодії Чехії з країнами-сусідами.

Тема 5.

Становлення та розвиток зовнішньої політики Словаччини в 1990-х – 2000-х рр.

Становлення зовнішньої політики Словаччини. Особливості євроінтеграційного курсу Словаччини в 1990-х – на початку 2000-х рр. Вступ Словаччини до Північноатлантичного Альянсу та участь країни в діяльності НАТО. Стан та перспективи розвитку відносин Словаччини з країнами-сусідами.

Тема 6.

Зовнішня політика Румунії в постсоціалістичний період

Еволюція зовнішньої політики Румунії після 1989 р. Особливості євроінтеграційного курсу Румунії в 1990-х – на початку 2000-х рр. Проблеми країни на шляху вступу до ЄС.

Вступ Румунії до Північноатлантичного Альянсу та участь країни в діяльності НАТО. Особливості двосторонньої взаємодії Румунії з країнами-сусідами.

Тема 7.

Еволюція зовнішньої політики Болгарії в 1990-х – 2000-х рр.

Розвиток зовнішньої політики Болгарії після 1989 р. Особливості євроінтеграційного курсу Болгарії в 1990-х – на початку 2000-х рр. Проблеми країни на шляху вступу до ЄС. Вступ Болгарії до Північноатлантичного Альянсу та участь країни в діяльності НАТО. Стан та перспективи розвитку відносин Болгарії з країнами-сусідами.

Тема 8.

Зовнішньополітичні пріоритети країн регіону Західних Балкан в постбіполярний період

Геополітичні пріоритети країн регіону Західних Балкан після розпаду Югославії. Трансформація зовнішньої політики Сербії. Євроінтеграційні процеси в Сербії. Особливості американо-сербських стосунків у першій чверті ХХІ ст. Еволюція зовнішньої політики Хорватії. Особливості стратегічної культури Хорватії. Вступ Хорватії до ЄС та НАТО. Зовнішньополітичні пріоритети Чорногорії. Становлення та розвиток зовнішньої політики Північної Македонії. Зовнішня політика Боснії і Герцеговини.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Центрально-Східна та Південно-Східна Європа як геополітичні регіони	15	4	2			9						
Тема 2. Особливості зовнішньої політики Польщі в постбіполярний період	15	4	2			9						
Тема 3. Трансформація зовнішньої політики Угорщини в 1990-х – 2000-х рр.	15	4	2			9						
Тема 4. Зовнішньополітичні процеси в Чехії у постсоціалістичний період	15	4	2			9						
Тема 5. Становлення та розвиток зовнішньої	15	4	2			9						

політики Словаччини в 1990-х – 2000-х рр.												
Тема 6. Зовнішня політика Румунії в постсоціалістичний період	15	4	2			9						
Тема 7. Еволюція зовнішньої політики Болгарії в 1990-х – 2000-х рр.	15	4	2			9						
Тема 8. Зовнішньополітичні пріоритети країн регіону Західних Балкан в постбіполярний період	15	4	2			9						
Усього годин	120	32	16			72						

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Центрально-Східна та Південно-Східна Європа як геополітичні регіони	2
2	Тема 2. Особливості зовнішньої політики Польщі в постбіполярний період	2
3	Тема 3. Трансформація зовнішньої політики Угорщини в 1990-х – 2000-х рр.	2
4	Тема 4. Зовнішньополітичні процеси в Чехії у постсоціалістичний період	2
5	Тема 5. Становлення та розвиток зовнішньої політики Словаччини в 1990-х – 2000-х рр.	2
6	Тема 6. Зовнішня політика Румунії в постсоціалістичний період	2
7	Тема 7. Еволюція зовнішньої політики Болгарії в 1990-х – 2000-х рр.	2
8	Тема 8. Зовнішньополітичні пріоритети країн регіону Західних Балкан в постбіполярний період	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
	Очна форма	Заочна форма
Тема 1. Центрально-Східна та Південно-Східна Європа як геополітичні регіони <i>Завдання:</i> дослідити географічні, історичні, політичні, економічні та культурні межі Центрально-Східної та Південно-Східної Європи;	9	-

розглянути роль та місце Центрально-Східної та Південно-Східної Європи у сучасних міжнародних відносинах, дослідити роль міжнародних організацій у зовнішній політиці регіону.		
<p>Тема 2. Особливості зовнішньої політики Польщі в постбіполярний період</p> <p><i>Завдання:</i> дослідити місце та роль Польщі в світовій та європейській політиці; розглянути основні пріоритети національних інтересів Польщі; проаналізувати особливості вступу Польщі в НАТО та проблеми національної безпеки країни; дослідити еволюцію відносин Польща-ЄС; з'ясувати роль Польщі у європейських та субрегіональних організаціях.</p>	9	-
<p>Тема 3. Трансформація зовнішньої політики Угорщини в 1990-х – 2000-х рр.</p> <p><i>Завдання:</i> розглянути місце та роль Угорщини в європейській політиці; з'ясувати вплив етнополітичного фактору на процес формування міжнародної політики Угорщини; проаналізувати особливості двосторонніх стосунків Угорщини з сусідніми країнами.</p>	9	-
<p>Тема 4. Зовнішньополітичні процеси в Чехії у постсоціалістичний період</p> <p><i>Завдання:</i> дослідити особливості вступу Чехії в ЄС та НАТО; розглянути еволюцію відносин Чехії з Євросоюзом, проаналізувати роль та місце Чехії в Європейському Союзі та Північноатлантичному альянсі; дослідити особливості американо-чеських стосунків, а також специфіку двосторонньої взаємодії Чехії з країнами-сусідами.</p>	9	-
<p>Тема 5. Становлення та розвиток зовнішньої політики Словаччини в 1990-х – 2000-х рр.</p> <p><i>Завдання:</i> дослідити специфіку євроінтеграційного курсу Словаччини в 1990-х – на початку 2000-х рр.; розглянути особливості вступу Словаччини до Північноатлантичного Альянсу та участь країни в діяльності НАТО; з'ясувати стан та перспективи розвитку відносин Словаччини з країнами-сусідами.</p>	9	-
<p>Тема 6. Зовнішня політика Румунії в постсоціалістичний період</p> <p><i>Завдання:</i> дослідити місце та роль Румунії у світовій та європейській політиці; проаналізувати особливості євроінтеграційного курсу Румунії в 1990-х – на початку 2000-х рр.; розглянути специфіку відносин Румунії з державами-сусідами.</p>	9	-
<p>Тема 7. Еволюція зовнішньої політики Болгарії в 1990-х – 2000-х рр.</p> <p><i>Завдання:</i> дослідити розвиток зовнішньої політики Болгарії після 1989 р.; розглянути особливості євроінтеграційного курсу Болгарії в 1990-х – на початку 2000-х рр.; проаналізувати проблеми країни на шляху вступу до ЄС; дослідити стан та перспективи розвитку відносин Болгарії з країнами-сусідами.</p>	9	-
Тема 8. Зовнішньополітичні пріоритети країн регіону Західних Балкан в постбіполярний період	9	-

Завдання. проаналізувати процес становлення нових незалежних держав на Балканському півострові після розпаду Югославії та специфіку формування їх зовнішньої політики; з'ясувати особливості врегулювання військових конфліктів у колишній Югославії; дослідити відносини країн регіону Західних Балкан із США, ЄС та державами-сусідами.		
Разом	72	

6. Індивідуальні завдання

не передбачені навчальним планом дисципліни

7. Методи навчання

Під методом навчання розуміється спосіб упорядкованої взаємозв'язаної діяльності викладача, направленої на досягнення мети вивчення дисципліни, рішення завдань виховання і розвитку студента в процесі навчання. Тобто, це – взаємодія між викладачем і студентами, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, а також самостійної та індивідуальної роботи студента.

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є: а) лекції, б) семінарські заняття, в) самостійна робота студентів, г) консультації.

На основі підходу за джерелами знань розмежовують три групи методів навчання: словесні, наочні, практичні.

До словесних відносяться: лекцію, розповідь; пояснення; бесіду, яку за місцем у навчальному процесі, розрізняють на вступну, поточну й підсумкову.

Наочні методи передбачають насамперед використання демонстрації, ілюстрації та спостережень. Ці методи можуть застосовуватись як прийоми реалізації вимог інших методів.

Практичні методи навчання (завдання, реферати, доповіді) спрямовані на досягнення завершального етапу процесу пізнання. Вони сприяють формуванню вмінь і навичок, логічному завершенню ланки пізнавального процесу стосовно конкретної теми, розділу. Практична робота спрямована на використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань та сприяє закріпленню знань, отриманих на лекції.

За характером логіки пізнання в навчальному процесі природно використовуються методи, відповідні логіці. Це – аналіз, синтез, індукція, дедукція. Вони можуть діяти й у певному взаємозв'язку.

Залежно від рівня розумової активності студентів виділяють такі методи навчання: проблемний виклад (проблемно-інформаційний), частково-пошуковий, дослідницький.

Самостійна робота студента є невід'ємною складовою освітнього процесу у вищому навчальному закладі, в процесі якої заплановані завдання виконуються студентом під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Самостійна робота студента є основним засобом засвоєння ним навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

8. Методи контролю

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на семінарських заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних та семінарських занять (групова дискусія);
- контроль засвоєння теоретичного матеріалу;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати результати дослідницької роботи із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на основі проведення екзаменаційної роботи. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення певного блоку тем.

Екзамен складається в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи». Екзаменаційна робота включає 40 тестових завдань. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Максимальна оцінка, яку здобувач вищої освіти має можливість отримати за результатами екзаменаційної роботи, складає 40 балів.

Схема нарахування балів

								Разом	Екзамен	Сума балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	60	40	100
7	7	7	7	8	8	8	8			

T1, T2 ... – теми розділів

У процесі вивчення кожної теми проводиться поточний контроль у формі усного опитування та виступів студентів. На практичному занятті студент може отримати від 1 до 7 балів за теми № 1–4 та від 1 до 8 балів за теми № 5–8. Максимально студент може отримати 60 балів. Екзамен оцінюється в 40 балів. Відповідно, максимальна кількість набраних балів за вивчення дисципліни складає 100 балів.

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
7 – 8	Студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом; виявляє творчі здібності; здатен самостійно ставити та вирішувати завдання; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати її, ставити та розв'язувати завдання; вільно самостійно та аргументовано викладає матеріал під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому наукову літературу;

	демонструє вміння самостійно робити аргументовані висновки; студент активно працює протягом семінарського заняття; впевнено відповідає на додаткові запитання; відповідь обов'язково супроводжується інформативною та яскравою презентацією.
6	Відповідь студента є правильною, обґрунтованою, логічною, містить аналіз і систематизацію матеріалу; зроблені аргументовані висновки; студент активно працює протягом семінарського заняття; демонструє глибоке оволодіння лекційним матеріалом; здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, використовуючи при цьому літературу; впевнено відповідає на додаткові запитання; відповідь супроводжується презентацією; у процесі відповіді допускаються незначні помилки.
5	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом; загалом розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому літературу; в цілому обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, самостійно оцінює життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; відповідь супроводжується презентацією; під час відповідей на додаткові запитання мають місце певні неточності; презентація містить незначні технічні помилки.
4	В цілому студент володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації; у процесі підготовки доповіді не було використано необхідну наукову та методичну літературу; під час відповіді допущено окремі суттєві неточності; студент припускається помилок, відповідаючи на додаткові питання; відповідь супроводжується презентацією, в оформленні якої присутні серйозні помилки.
3	Відповідь відтворює основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладається їх зміст під час усних виступів та письмових відповідей; недостатньо розкрито зміст теоретичних питань та практичних завдань; відповіді на запитання містять логічні та фактографічні помилки; у доповіді допускаються неточності; відповідь не супроводжується презентацією.
2	Студент частково володіє навчальним матеріалом, допускаючи при цьому суттєві помилки; не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей; відсутні відповіді на додаткові запитання; відповідь не супроводжується презентацією.
1	Студент демонструє фрагментарні знання; не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки; відповідь не супроводжується презентацією.
0	Студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань; презентація відсутня.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70 – 89	добре
50 – 69	задовільно
1– 49	незадовільно

10. Рекомендована література

Основна

1. Зашкільняк Л. Історія Центрально-Східної Європи: Посіб. для студентів іст. і гуман. фак-тів. Львів: Львівський національний університет ім. І. Франка, 2001. 660 с.
2. Дюррозель Ж-Б. Історія дипломатії від 1919 року і до наших днів. К.: Основи, 1995. 903 с.
3. Крапівін О. Зовнішня політика країн Центральної та Східної Європи: Навчальний посібник для студентів. Донецьк, 2012. 274 с.
4. Кріль М. Історія країн Центрально-Східної Європи (кінець XX – початок XXI ст.). Київ: Знання, 2008. 284 с.
5. Павлишин Л. П. Зовнішня політика Чеської Республіки: становлення та пріоритетні напрями розвитку (1993-2004 рр.): монографія. Ужгород, РІК-У, 2021. 224 с.
6. Ротшильд Д. Східно-Центральна Європа між двома світовими війнами. Київ: Мегатайп, 2001. 495 с.
7. Ротшильд Д. Повернення до різноманітності: політична історія СхідноЦентральної Європи після завершення Другої світової війни. К.: Мегатайп, 2004. 382 с.
8. Снейдер Т. Перетворення націй. Польща, Україна, Литва, Білорусь (1569 –_1999). К.: Дух і літера, 2016. 464 с.
9. Суспільно-політичні процеси. Науково-популярне видання Громадської організації «Академія політичних наук». Київ. Вид. Політія, 2019. Вип. 4 (14). 368 с.
10. Шпорлюк Р. Формування модерних націй: Україна, Росія, Польща. К.: Дух і літера, 2016. 552 с.
11. Яровий В. Новітня історія Центральноєвропейських та балканських країн. XX століття. Київ: Генеза, 2005. 816 с.

Додаткова

1. Андрейко В. І. Проблеми економічної інтеграції Словацької Республіки до Європейського Союзу. *Наукові записки. Серія: Історичні науки*. Т. 91. С. 58 – 62.

2. Буглай Н.М. Основні тенденції зовнішньої політики Польщі під час перебування при владі президента О. Кваснєвського. *Науковий вісник мну імені В.О. Сухомлинського*. Історичні науки. Вип. 3. 38. (110). С. 117 – 121.
3. Буглай Н.М. Формування зовнішньополітичної стратегії та реалізація пріоритетних напрямів зовнішньої політики Республіки Польща (1995-2005 рр.). Дис. ... докт. іст. наук. Спец. 07. 00. 02 «Всесвітня історія». Київ, 2018. 493 с.
4. Бурдяк В. Інтеграція Республіки Болгарія до Європейського Союзу. *Україна–Європа–Світ*. Збірник наукових праць. С. 23 – 34.
5. Бурдяк В. Прагматизм етнополітичних аспектів розвитку Республіки Болгарія. *Наукові записки*. Вип. 34. С. 287 – 300.
6. Вовканич І., Купар Д. Політико-правові засади формування регіональної зовнішньої політики Словацької Республіки у 1993 – 2006 рр. *Збірник наукових праць*. 2020. Вип. 2. (25). С. 19 – 28.
7. Вовчук Л. Зовнішня політика Румунії за президентів Т. Бесеску та К. Йоханніса: порівняльний аналіз. *Старожитності Лукомор'я*. 2020. № 1 (1). С. 165 – 174.
8. Волкова Я. Діаспоральна політика Республіки Туреччина та її вплив на болгаро-турецькі відносини. Дис. ... канд. політ. наук. Спец.: 23.00.04 – політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку. Одеса, 2018. 212 с.
9. Гайдай Д. Становлення незалежної Чорногорії: у пошуках ідентичності. *Наукові записки*. Вип. 4 – 5 (72 – 73). С. 377 – 392.
10. Гузинець Ю. Етнополітика Угорської Республіки щодо закордонних угорців. *Наукові записки*. Вип. 37. С. 264 – 273.
11. Демещук А. Відносини Республіки Хорватія з країнами ЄС (1992–1999 рр.). *Європейські історичні студії*. 2019. № 12. С. 6 – 27.
12. Іллар К. Нові пріоритети зовнішньої політики Угорщини в 1994-1998 роках: розвиток і реалізація. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія «Історія». 2014. Вип. 1 (32). С. 107 – 111.
13. Іллар К. Передумови формування концептуальних засад трьох зовнішньополітичних пріоритетів Угорщини у 1990–1994 роках. *Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського*. Історичні науки. 2016. № 2 (42). С. 98 – 103.
14. Корнійчук Л., Ковенько А. Проблеми та перспективи чесько-китайських відносин на сучасному етапі. *Вісник Львівського університету*. Серія філос.-політолог. студії. 2020. Вип. 31. С. 130–139
15. Максимець В. Є. Трансформація зовнішньої політики Словацької Республіки. *Актуальні проблеми політики*. 2016. Вип. 57. С. 154 – 163.
16. Мінгазутдінова Г. Становлення Румунії як країни-члена Північноатлантичного альянсу. *Європейські історичні студії*. 2018. № 11. С. 170 – 188.
17. Мотрук С. Трансформація зовнішньої політики Чеської Республіки на межі ХХ – ХХІ ст. *Вісник КНУ імені Т. Шевченка*. 2008. Вип. 94/95. С. 27 – 32.

18. Мотрук С. Євроатлантична інтеграція Чеської Республіки як чинник модернізації та національної безпеки. *Європейські історичні студії*. 2021. № 19. С. 33 – 49.
19. Мухін Є. Перебіг та особливості інтеграції Словацької Республіки до ЄС (1993 – 2004 рр.). *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. 2014. Вип. 41. С. 170 – 175.
20. Павликівська Т.В. Розвиток Республіки Болгарія в контексті євроінтеграції. *Науково-інформаційний вісник*. 2010. № 2. С. 16 – 21.
21. Перга Т.Ю. Відносини Угорщини з сусідніми країнами у ХХ – на початку ХХІ ст. *Проблеми всесвітньої історії*. 2021. № 3(15). С. 74 – 92.
22. Савчук А. Основні вектори зовнішньої політики Чеської Республіки на шляху до міжнародної інтеграції (1993–2004 рр.). *Вісник Львівського університету*. Серія філос.-політолог. студії. 2020. Вип. 33. С. 151–155.
23. Скрипник О. Євроінтеграція Республіки Північна Македонія: здобутки, проблеми та перспективи. *Європейські історичні студії*. 2022. № 21. С. 28 – 40.
24. Циватий В. Дипломатичний інструментарій, дипломатія неурядових акторів і регіональні ініціативи Румунії в Чорноморському регіоні (2006 – 2018 рр.): досвід для України. *Історико-політичні проблеми сучасного світу: Збірник наукових статей*. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2018. Т. 37 – 38. С. 228-240.
25. Товт К.Я. Зовнішня політика Угорської Республіки: досвід європейської інтеграції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Міжнародні відносини. 2017. Вип. 1. С. 81 – 83.
26. Чекаленко Л. Політика Республіки Польща – на вістрі інтересів США. *Вісник Львівського університету*. Серія філос.-політолог. студії. 2019. Вип. 26. С. 214 – 220.
27. Черник П. Україна в геополітичних концепціях Чехії та Словаччини ХХ ст. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. 2009. Вип. 21. С. 172 – 179.
28. Якубовський С.О., Журавльов О.В. Трансформація економічних відносин Словаччини та Чеської Республіки. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2014. № 3 (74). С. 41 – 52.

11. Посилання на інформаційні ресурси в інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Бурдяк В. І. Балканська специфіка Республіки Болгарія. URL: https://docs.google.com/viewer?url=https%3A%2F%2Fshron1.chtyvo.org.ua%2FBurdiak_Vira%2FBalkanska_spetsyfika_respubliky_Bolhariia.pdf
2. Бурдяк В. І. Особливості адаптації Болгарії до умов розвитку в складі Європейського Союзу. URL: <https://politologia-rdgu.rv.ua/images/pan14/59.pdf>
3. Златін О. Особливості становлення зовнішньої політики посткомуністичної Румунії. URL:

https://shron1.chtyvo.org.ua/Zlatin_Oleksandr/Osoblyvosti_stanovlennia_zovnishnoi_polityky_postkomunistychnoi_Rumunii.pdf

4. Мартинов А. Західні Балкани в політичній стратегії Європейського Союзу. С. 69 – 77. URL: <https://periodicals.karazin.ua/drinov/article/view/17854/16416>
5. Поведа О.П. Основні проблемні аспекти інтеграції Чеської Республіки до ЄС. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/4294/1/4%20%d0%9f%d0%be%d0%b2%d0%b5%d0%b4%d0%b0.pdf>
6. Самойленко Ю., Давлетов О. Основні досягнення зовнішньої політики Чорногорії у контексті євроатлантичної інтеграції у 2006-2017 рр. URL: <https://periodicals.karazin.ua/drinov/article/view/17855/16417>
7. Шипка Н. Угорська національна меншина як чинник формування українсько-угорських міждержавних політичних відносин (1991–2006 рр.). URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/25339/35-Shipka.pdf?sequence=1>

12. Особливості навчання за денною формою в умовах дії обставин непоборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів / розпоряджень ректора / проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи» - <https://moodle.karazin.ua/user/index.php?id=5928&newcourse=1>